

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 22.

Ljubljana, 16. listopada 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Peter Medvešček: Pristopimo „Pedagogičskemu društvu“! — Alojzij Kecelj: Kako se družijo oblikoslovje z računstvom? — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz bohinske Srednje Vasi. — Iz postojnskega okraja. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravnništva.

Pristopimo „Pedagogičskemu društvu“!

Kar je slovenskemu narodu v obče „Družba sv. Mohora v Celovci“, slovenskemu razumništvu „Slovenska Matica v Ljubljani“, to bodi slovenskemu učiteljstvu „Pedagogičsko društvo v Krškem“! Nepričakovano brzimi koraki napreduje število udov prvoimenovane družbe tako, da je preseglo visoko število 57.000; počasneje sicer, a vendar precej povoljno naraščajo udje tudi drugo imenovanemu društvu; le „Pedagogičsko društvo“ ni moglo se do sedaj razširiti tako, kakor zasluži in kakor bi se moralo radi svoje važne naloge na šolskem polju slovenskem, kjer je še neobdelane ledine. In kaj je krivo temu nepovoljnemu pojavu?

Na to vprašanje odgovoriti bodi namen tem vrsticam in pokazati nam pot, katero je treba nastopiti, da bode „Ped. društvo“ to, kar bi moralo biti.

Ali je morda slovenskega učiteljstva nezavednost in malomarnost kriva, da „Ped.

društvo“ ne napreduje? Ne in trikrat ne! Poglejmo le imenik „Družbe sv. Mohora“ in prepričamo se koj, da je slov. učiteljstvo pristopilo polnoštevilno. Tudi „Slov Matica“ šteje med učiteljstvom zdatno število svojih udov — da celo poverjenikov.

Znamenje je to, da učiteljstvo rado vkljub prepričlim svojim dohodkom podpira slovstvene zavode naše. Kako je to, da ne hodi isto pot tudi gledé na „Ped. društvo“?

Ali je morda za slov. učiteljstvo „Ped. društvo“ manje vredno, kot je „Družba sv. Mohora“ in „Slov Matica“? — Ravno narobe je res!

Krivda, da slov. učiteljstvo ni pristopilo „Ped. društvu“, ne leži niti v učiteljstvu, niti v premali važnosti, a najmanje na odoboru „Ped. društva“, — ampak jedino le v organizaciji.

Kako naj se organizira „Ped. društvo“, da bode napredovalo, da se bode udomačilo med slov. učiteljstvom, kakor se je udo-

mačija med slov. narodom „Družba sv. Mohora“ in kakor se udomačuje „Slov. Matica“ med slov. razumništvom? Ni nam treba iskati novih potij, ampak nastopiti je treba le že uglajeno in veljavno pot, po kateri tako krepko hodita prvoimenovani društvi. In ta pot je pot poverjenišva. Odvzemite Mohorjevi družbi poverjenike in kmalu se prikaže tak korak nazaj, da se ustraši vsak rodoljub slovenski. Gotovo, niti toliko stotice udov se samih ne oglasi brez poverjenikov, kakor je zdaj tisočev. Tudi pri „Slov. Matici“ bi ne bilo veliko boljše. Več ko modro ravnata društvi, ki prilagata poverjeništvom

toliko važnoti. — „Ped. društvo“, pojdi in stori tudi ti tako!

Da je ta pot prava, pokazalo se je pri zborovanji „Učiteljskega društva za goriški okraj“, kjer je izvoljeni poverjenik nabral med 29 društveniki učit. društva 20 udov za „Ped. društvo“, t. j. blizu 70%.

Na tak način organizirano društvo pridobi že v prvem letu 70% vsega slovenskega učiteljstva, in „Ped. društvo“ bode stalo na trdnih nogah ter bode lahko delovalo in napredovalo v veliko čast slovenskemu učiteljstvu, šolstvu našemu pa v napredek! V to pomози Bog in te-le vrstice.

Peter Medvešek.

Kako se druží oblikoslovje z računstvom?

(Konferenčna razprava.)

Učni načrt od l. 1887. zahteva druženje oblikoslovja z računstvom med tem, ko je učni načrt od leta 1875. družil oblikoslovje z risanjem. Jedno kakor drugo druží se po sedanjih predpisih in učnih pripomočkih t. j. knjigah jako težko. Nikakor ne gre, da bi se pri tistej $\frac{1}{2}$ ure risanja na teden, ki je za jednorazrednico določena skupno za III. in IV. oddelek, še računila površina in telesnina raznih, a bolj navadnih teles, kar zahteva novi učni načrt. Domišljujem si, da je višja šolska oblast iz teh razlogov združila oblikoslovje z računstvom; ker ni mogla v škodo drugim predmetom odločiti oblikoslovju poseben čas. V tej stvari nam je treba upoštevati predpise in učne knjige. Učni načrti za ljudske šole zahtevajo samo za zadnji oddelek oziroma razred preračunjanje površine in telesnine kvadrata, pravokotnika, trikota, kocke, prizme i. dr. To zahtevajo učni načrti, katerim ustreči smo mi dolžni na podlagi knjig. A te knjige nam podajajo jako malo in nas le nekoliko spominjajo na oblikoslovje; v III. računici je jedna naloga, v IV. računici pa so tri, V. računica pa ima za to svoj oddelek.

Torej le peta računica druží se z oblikoslovjem, pa še ta je za nas malokateremu dosežna, ker le dobro obiskovana in ne prenapolnjena štirirazrednica ga koncem leta doseže.

Težko, da celo nemogoče je družiti oblikoslovje in računstvo na podlagi knjig, a mi pa vendar moramo ustreči zakonu v kolikor je možno pri teh razmerah. Zato pa družimo risanje in zemljepisje ponavljaje oblikoslovje v urah, katere so določene za računstvo. Saj se mora jeden predmet z drugim družiti, jeden predmet v družega segati ali, da govorim v originalu: „Man verbinde sachlich verwandte Gegenstände miteinander“.

Ker smo pri risanju potegnili navpično črto, naredi jo učenec v prihodnji računski uri na šolsko tablo, jo imenuje, premeri, deli, pridruži ji še druge jednake črte, jih premeri, zračuni njih dolgost, razloček itd. ter išče tudi navpične črte na predmetih, katere se nahajajo v šoli. Ne smemo pa pozabiti pri tej legi tudi praktičnih naprav, ker „aller Unterricht sei praktisch“.

Ako navežemo na nit kako težo, visi nit s težo vred navzdol ter nam predstavlja

navpično črto, s katero se prepričamo, če so številke prav jedna pod drugo zapisane, ter jo tudi vporabljammo pri postavljanju mlajev, stebrov i. t. d.; zidarji rabijo svinčnico (Senkblei).

Isto se godi pri vodoravni črti in poševni. Pri tej priložnosti omenimo tehtnico, katera nam ponavlja z jezičkom in prečko navpične, vodoravne in poševne črte in pa za stavitelje važno tehtnico vodoravnosti (Wasserwage). Na zemljevidu pa tudi premerimo z nitjo ceste z ovinki ter jih potem kot ravne črte preračunimo v naravno mero.

Dve različno ležeči črti pa tvorita pravi, ostri, topi ali raztegneni kot. Mi se bomo najbolje pečali s pravim kotom, kateri se nahaja skoraj na vsakem predmetu v šoli in katerega vporablja rokodelci pod imenom ogelnik (Winkelhacken). Pravi kot, kakor druge kote že zdavnaj poznamo porisanji bodisi posamezne ali v zvezi, ker v šoli se pač ničesar ne naredi ali izreče, da bi se ne povedalo, kaj je. Da premenimo dolgost, širokost učilnice in družih predmetov ter soštevamo, odštevamo, množimo, delimo dolgost črt ali z drugimi besedami: da uporabljamo način računjanja, pri katerem sploh smo, le ponavljamo in vtisnemo v otročji spomin nekaj iz oblikoslovja. Pri soštevanju in množitvi pa, če se pri sisanju že dolgo nismo bavili s pravokotnikom, bavili pa smo se ž njim v davni preteklosti pri zemljepisni uri, ko smo v zmanjšani meri narisali šolsko sobo, šolo, šolsko imetje i. t. d., zračunimo obseg in površino, ravnaje se po reku: „Eins muss in's andere greifen“. Pa mi ne smemo ostati le pri izvodu, ampak moramo z deljenjem strani in s temi deli zvezanimi črtami dokazati, da je v resnici tudi toliko m^2 v zmanjšani meri, kakor nam kaže izvod. S tem pa smo našli in ponovili m^2 jednotno ploskovne mere. Tu in pri delitvi se nam daje priložnost s praktičnimi nalogami kakor: ploskev strehe, travnikov, njiv i. t. d. spoznati ar, hektar in z nekaterimi zemljepisnimi nalogami km^2 in Mm^2 , katera mera

se nahaja v III. berilu. Ker pa se zahteva tudi površina trikota, potegnemo diagonalo, s katerim činom se otrokom jasno predoč, da je površina trikota jednaka polovici pravokotnika. Tudi ploskev trikota je važna v praksi. Mnogo parcel je, ki niso pravokotniki, se pa dajo v pravokotnike in trikotnike razdeliti, katere potem otrok s pomočjo oblikoslovnih podob v zmanjšani meri lahko preračuni.

Pri računjanju teles pričnemo s dm^3 , katerega lahko pokažemo in narišemo, (če že to nismo pri risanju storili), in od katerega že vemo, da drži 1 l vode in da voda pri $4^0 C.$ tehta 1 kg. Povedati se pač mora otrokom, da faktično nimamo ploskovne in kubične mere, ampak si jo moramo zračuniti. Prva naloga naj je vsebina zrakú domače učilnice, ostale naloge, štiristranske prizme pa naj se vzamejo iz življenja, kakor: preračunjanje zidú, kup peska in kamenja, struge pri regulaciji kake vode, porezan les i. t. d.; pri slednjem se vzame debelost in širjavo čez sredo.

Površina teles je v navadnem življenju manj važna, vendar pa je velike važnosti pri ženskih ročnih delih in v šolskih delarnicah.

Tu sem podal le obris tega, do sedeja še javno skoraj nič obravnavanega predmeta. Oziral sem se pri tem na učni načrt in njegja rešitvi določene knjige, oziroma učne pripomočke. Ta sicer zahteva oblikoslovje v zadnjem oddelku oziroma razredu, a ker mi oblikoslovje pri družih predmetih neobhodno že preje potrebujemo, ne bode se nam štelo v greh, če pri računjanju mesto navadnih rečij uporabljamo po možnosti naloge oblikoslovne vsebine, ker s tem polagoma, ja igraje pripravimo zadnji oddelek za vsprejem težjih nalog iz te stroke. Naloge pa naj so zmiraj praktične ravnaje se po Goethe-ju:

Greift nur hinein in's volle Menschenleben,
Ein jeder lebt's, nicht Vielen ist's bekannt
Und wo ihr's packt, das ist's interessant.

Učitelj naj se v dosego tega smotra pri vsaki priložnosti potruži k umetniku, kmetu, rokodelcu i. t. d., da se pouči v potrebah njegovih ter da se to potrebno poda pótém šolskega pouka prihodnjemu rodu, kateri bode v bližnji prihodnosti bolje usposobljen popolnoval nauke svojih mojstrov.

Jaz sem pričel nalogo z onim oddelkom, s katerim se prične risati in končal najkrajšim potem z zadnjim oddelkom ozir. razredom vedé, da mi ni mogoče podati delovanje celega šolskega leta v tem kratkem, meni odmerjenem času. Zato pa naj

si blagovoli posameznik natančneje urediti stvarino glede krajnih razmer in glede poklica otrok ravnaje se po Gregorčiču:

Daritev bodi ti življenje celo!

Živeti vrli mož ne sme za se!

Darujmo se toraj! Darujmo se z delom in prebavimo stvarino tako, da jo lahko in neizbrisljivo vtisnemo otroškemu spominu! In tako bodemo storili vsestransko svojo dolžnost in zadostili narodu, kateri nas je poklical, da ga odgojujemo, poučujemo in osrečimo časno in večno! **Alojzij Kecelj.**

Podobice v abecedniku.*)

XXII. p — peč.

1. Pripovedovanje.

Lahkomiselna prijatelj.

Gregec in Mihec sta bila dobra prijatelj. Gregec je bil sicer nekoliko mlajši, ali kaj zato! Kar nista se mogla ločiti. Nobeden ni hotel brez drugzega na izprehod. Kar je imel jeden, delil je z drugim. Drugih tovarišev sta se izogibala. Zategadel ju tudi tovariši niso marali dosti.

Obema so dajali časi roditelji nekoliko denarja. Hranila sta ga, da kupita žogo.

Nekega dne pravi Mihec Gregecu: „Prijatelj čuj! Včeraj sem poskusil kaditi. Oče so bili odložili pipo za peč; vzel sem jo, in kadilo se je kakor iz dimnika“.

„Tudi jaz bi hotel“, odvrne Gregec.

„Kupiva si smodek“, nasvetuje Mihec.

Gregec je precej zadovoljen. Nekoliko pozneje stojita v tobačni prodajalnici.

Prodajalcu se zdita sicer mala kupca dokaj sumljiva, ali ker je Mihec že pogostoma za očeta kupoval smodek, da jima, kar zahtevata.

Hitro kupi Mihec še škatljico žveplenk. Nato premišljata, kje bi bil pripraven kraj, da bi kadila složno.

Gregec nasvetuje bližnji skedenj, zakaj vreme je mrzlo in neprijazno. Tudi si ne

upata kaditi na cesti, ker bi ju utegnil kdo videti.

Mihec pritrdi, in prijatelja gresta v skedenj.

Ondu sedeta v kot in zapalita smodki.

Gregecu se zdi, da prav za prav kaja ni kaj prida.

Pogosto mora kašljati in slabo mu hoče biti.

Tudi Mihecu se ne godi bolje. Pokazati pa hoče, da je izkušen in močnejši. Zato puha goste oblake iz smodke.

Hipoma zaškripljejo vrata, odpro se — veter jih je odprl.

Dečka se kar zdrzneti. Mislita, da ju je kdo zasačil.

Prestrašena vržeta goreči smodki od sebe in smukneta v seno.

Šele ko vidita, da ni nič, prilezeta iz sena in se zmuzneta hitro domov.

Doma Gregec toži, da ga boli glava. Skoro jame tudi hudo bljuvati. Nič bolje se ne godi Mihecu.

Stariši pošljejo po zdravnika. Sprva so mislili, da sta jedla nezrelo sadje ali pa strupene jagode, — hipoma se začuje krik, da gori.

Kaj je? — skedenj gori!

*) Zaradi pomanjkanja prostora se ta razprava ni mogla prej končati. *Ured.*

Plamen razsvetljuje vso vas. Gasilci prihitite gasit. Bolna dečka stokata na posteljah, zunaj pa se glasé znamenja, katera trobijo gasilci na rog.

Kako utriplje srce Mihcu in Gregcu. Hudo je obema, zakaj dobro vesta, da sta zažgala neopravično lehkomišelnost.

Sodišče je pozvedovalo, kako je zagorelo.

Skoro se prepriča do dobrega. Dečka sta bila bolna, trgovec je povedal, da sta pri njem kupila smodke. Vrhu tega pa so ju videli nekateri tovariši, ko sta stopila v skedenj.

Nekoliko pozneje že pridejo stražniki ponja.

Roditelji vijo roke, dečka jokata britko. Ali sodišče razsodi strogo. Mala zločinca sta hudo kaznovana in se morata v temnici pokoriti za svojo lehkomišelnost.

Ko ju izpuste, nečejo ju imeti vaščani. Stežka jima poiščejo roditelji v dveh različnih mestih mojstrov, kjer sta se učila rokodelstva. Tako sta morala Mihec in Gregec iz domače hiše, kjer jima je bilo tolikanj dobro. Dokler živita, očitala si bosta vedno, da sta zaradi neopravičene lehkomišelnosti izgubila dom, globoko užalila roditelje in napravila toliko škodo.

Pouk.

Tu imate vzgled, koliko britkosti napravijo zlobni otroci svojim roditeljem. Ne igrajte se torej z ognjem. Pomnite, kako sta Mihec in Gregec iz same lehkomišelnosti vpelila roditeljem dom.

Dober otrok roditeljem radost,
Zloben njih nevolja in britkost.

Nazorni nauk.

Hočem vam povedati zopet jedno uganko:

Ako sem topla, je zunaj mrzlo;
Potem me obiše mlado in staro.

Katera reč je takrat topla, ko je zunaj mrzlo? Oglejmo si peč! Iz česa je naša peč? Iz česa bi pa tudi lahko bila? Kakšna je peč znotraj? Kaj naredimo v peči? Kaj pa še nastane, ako zakurimo? Kam oddide

dim? S čim zakurimo? Ako v peči zakurimo, kakšen je zrak v sobi? Kdaj imamo radi tople sobe? Kdaj ne?

XXIII. j — jabolko.

1. Pripovedovanje.

Deček pred skledo jabolk.

Milan je šel v neko hišo, da bi šla z Vilkotom skupaj v šolo. V sobi ne najde nobenega človeka, pač pa zapazi na oknu skledo, v kateri je bilo polno lepih jabolk. „To so lepa jabolka“, misli si, gre bliže in jih ogleduje še bolj radovedno. Prav rad bi jednega vzela. „Toda ne“, pravi, „tega ne smem storiti, ako me tudi tu nihče ne vidi, saj me vidi vender Bog. Saj on vse vidi!“ Pusti torej jerbas in hoče oditi. „Počakaj“, pravi nekdo v sobi. Kako se prestraši deček! — Še bolj pa se ustraši, ko star mož, ki je sedel za pečjo, pride k njemu in mu reče: „Ne boj se! Milan, ti si dober otrok, ker vedno misliš na Boga. Sedaj pa vzemi jabolko, kolikor jih hočeš in kolikor jih moreš v žep vtakniti!“

Pouk.

Milan se je spominjal božjega očesa katero nad nami čuje in vse vidi. Zato se ni vdal zapeljevanju hudobnega duha, ampak srečno premagal poželenje do hudega. Spominjal se je vedno, da

Bog vse vidi, Bog vse ve,
Greh se delati ne sme.

2. Nazorni nauk.

Pokaže se nekoliko različnih jabolk.

Kje je rastle to jabolko? Jabolko je sadje. Jabolka zamoremo jesti. Kakšno je torej jabolko? Kakšne barve so jabolka? Ali so jabolka vedno imela te barve? Kakšna pa so jabolka takrat, ko so še zelena? Zakaj ne smete nezrelega sadja jesti? Kakšna jabolka smete jesti? Ako jabolko razrežemo, postane klina mokra, zakaj? Jabolko je torej sočnato.

Hočem prerezati to jabolko. Kaj vidite v sredi jabolka? Kaj nastane iz zrna?

XXIV. g gobe.

1. Pripovedovanje.

Strupene gobe.

Mati so poslali Katinko v gozd, da bi nabrala gob, ker so jih oče posebno radi jedli. „Mati!“ zakliče deklica, ko nazaj pride, „danes sem pač lepih nabrala. Le pogledjte jih, kako so lepo rdeče in belopikaste, kakor bi jih z mlekom pokropil. Našla sem bila tudi onih grdih rjavih, kakeršnih ste bili vi unikat prinesli, pa nisem marala za nje in sem je pustila.“

„O ti nespametno dete!“ reče prestrašena mati. „Te gobe, čeravno se tebi dopadejo, so strupene mušnice; kdor bi jih jedel, bi umrl. A one rjave in grde, ki si je pustila, so najboljše, akoravno se tebi ne zdé.“

Pouk.

Tako, ljubi otroci, se pri mnogih rečeh na svetu godi. Najdejo skrivne čednosti in tihe lastnosti, na katere malokdo gleda, pa tudi bliščeče in sijajne slabosti, katere bedaki hvalijo in občudujejo. Tako nas tudi greh skuša z bliščečo svojo lepoto in omamno sladkostjo zapeljati.

Varuj greha se mladost,
Strup njegova je sladkost.

2. Nazorni nauk.

Kje rastejo gobe? Kdaj rastejo gobe? Nekatero gobe so zelo strupene. Ako bi jih jedli, morali bi umreti. Jedno takih gob vidite tu. To je strupena mušnica. Res je lepša kot so druge, a ni boljša kot druge, ampak je še celo zelo strupena. Teh gob torej ne nabirajte. Ne jejte nikdar gob, katerih ne poznate.

XXV. f — fižol.

1. Pripovedovanje.

Pšenica.

Ako po nevihti polje opazujemo, vidimo, da je pšenica vsa črna in osmojena. Hočem vam pripovedovati zakaj je pšenica po nevihti vsa osmojena.

Na polji raste različno žito. Posebno bogato obrodi rž, ter se klanja, kolikor

težja je, v pobožni ponižnosti. Na polji raste pa tudi pšenica, katera se pa noče klanjati, ampak ošabno nosi svoje klasovje.

„Jaz sem pač tako bogata kot rž“, reče prevzetno, „razven tega sem veliko lepša, čemu bi se torej klanjala?“

Pride pa huda nevihta. Vse poljske cvetlice ponižno pripognejo svoje glave, med tem, ko vihar čez nje buči, le pšenica še vedno nosi ošabno svojo glavo.

„Pripogni svojo glavo, kot mi“, pravijo cvetlice.

„Tega mi ni potreba“ odvrne pšenica.

„Pripogni svojo glavo kot mi!“ pravi fižol, ki ponižno zraven pšenice rase. „Sedaj pride angelj viharja. On ima peruti, katere segajo od oblakov do tal, ter te bo pokončal.“

„Ne maram se klanjati“ pravi pšenica.

„Klanjaj se“, pravi rž „in ne glej v blisk, kadar se oblaki odprejo. Celo ljudje ne smejo tega storiti, kajti v blisku se lahko vidi božje oko, kateri pogled pa ljudi oslepi. Kaj bi še le nam, revnim rastlinam se zgodilo, ako bi se predrznile kaj jednacega storiti.“

„Sedaj pa ravno hočem v nebesa videti“, pravi pšenica.

Stori tudi tako v svoji ošabnosti.

Ko nevihta neha, so cvetlice, rž, ponižni fižol v mirnem, čistem zraku okrepane od dežja. Pšenica pa je od bliska vsa osmojena ter je postala mrtev plevel.

Pouk.

Pšenica si je domišljevala, da je več kot druga poljska žita. Bila je zelo prevzetna in ošabna. Ni se hotela klanjati pred viharjem, zato je bila uničena. Pomnite torej:

Prevzetnost se povsod spotika,
Ošabnost se za njo pomika.

2. Nazorni nauk.

Kje raste fižol? Kaj je torej fižol? Ali raste fižol samo na polji? Nekateri fižol zraste zelo visoko. Postavimo zraven njega visoke palice, da se okrog njih ovija.

Lj. Stiasny — Kamnik.

Književnost.

Cvetina Borograjska. Povest. Predejal H. Majer. Založil A. Turk, knjigovez. — Predejatelj H. Majer svojo knjigo na drugi strani takó-le priporoča: »Spređaj inenovana povest „Cvetina Borograjska“ je po osnovi daleč in dobro znanega Kr. Šmida. Njegové povesti so podučivne in zabavne. S pridom jih morejo brati mladi in odrasli. Po hvaljeni vsebini se knjižica priporoča sama onim, ki so pravega mišljenja. Vsaki umeva, da je trebalo snovi dati razen domače oprave tudi primerno stališče. Ta povest sme se prištevatí najlepšim, kar jih je (koledar kat. tisk. dr. 1889. str. 89).« Tu misli predejatelj Kr. Šmidovo povest »Rosa von Tannenburg,« katera je že zdavnej poslovenjena pod naslovom »Roza Jelodvorska.« — S tem prevodom pa predejatelj H. Majer nikakor ni bil zadovoljen — vsaj takó si lahko mislimo — in zato je slovenski mladini spisal po vzoru Šmidove povesti, prekrasno (!) povest »Cvetina Borograjska.« Vsebina je podobna vsebini Šmidove povesti, le druge osebe so in vrši se na Kranjskem okoli Višnje Gore. Knjiga je takó slaba, da se več desetletij takó slabe med Slovenci ni tiskalo in ne dela prav nobene časti g. predejatelju in pisatelju H. Majerju. Napak jezikovnih, slovniških, stilističnih, logičnih, tiskovnih in vseh drugih mogočih se nahaja na 127tih straneh na tisoče. Skoraj neverjetno! Že tisto priporočilo na drugi strani ni brez napak. Mislimo, da nam ni treba navajati napak, ker jih je preveč. Umevno je, da se take knjige ne inore dati otroku v roke, ker so krajcarji za njo proč vrženi. Pomilujemo pa založnika A. Turka, da je v tako blago svoj denar vtaknil in mu svetujemo v prihodnje s kom se posvetovati, preden kaj založi. *F. J.*

Sv. Nočburga in popis sv. Heme, kneginje slovenske s pripovedko o Zvonu v Blejskem jezeru. II. pomnoženi natis. V Ljubljani 1892. Založil in prodaja Anton Turk knjigovez. Tisek Blasnikovih naslednikov. Str. 56. Cena 18 kr.

Pisatelja prvih dveh spisov nista znana. Pripovedko o Zvonu v Blejskem jezeru je pa spisal J. Radonjevič (sedaj nemški baron Schwegel) in je bila že tiskana v Glasniku l. 1858. Vsebina vse knjižice je nabožna in je že znana v I. natisku. Z drugim pomnoženim natiskom pa se niso odpravile vse napake, — kar bi bilo prav hvalevredno.

Vsa pisava kaže, da so pisatelji mislili nemško in pisali slovensko. Takó je glagol, ako je le mogoče potisnjen na konec stavka n. pr. »Moža so ji tolovaji v gozdu umorili, in njegovo telo v jezeru potopili; zato je ona tolikanj jokala, da so nje cve-toča lica obledela, in z ljudmi ni skoraj besede več govorila.« »Takrat se ribič upre z vso močjo v svoje veslo, ker ve, da huda nevihta bi znala vstati, in da razsrdeni valovi bi znali njega in ladijo pogubiti.« Takó se pač ne piše v na-

rodnem duhu. Pisatelji te knjižice tudi še ne vedó za trdno, kdaj se piše predlog s in kdaj z? Naj nam nihče ne očita, da smo zadovoljni z malokatero knjigo. Držimo se načela, da morajo biti slovenske knjige dobre, zlasti pa mladinski spisi brez napak. In to moramo doseči!

F. J.

Junaki. Spisal slovenski mladini Fr. Hubad, c. kr. gimnazijski profesor. II. knjižica. S petimi podobami. V Ljubljani. Izdala in založila »Družba sv. Cirila in Metoda.« 1892. Str. 100. Cena 30 kr. vez. 35 kr. — Junaki I. ugajajo zelo čitateljem in ne dvomimo prav nič, da bi II. knjižica ne ugajala. V njej je opisanih 29 junakov raznih stanov obojega spola dokaj živahno in zanimljivo. Večidel so sevó vojaki-junaki, ker se junaštvo pokaže najbolj v vojski. Opisani šo iz večine Slovenci. Trije spisi so prevodi. Jezik je priprost; le nekatere izraze bi bilo treba še pojasniti, kajti kmetiška mladina sliši mnoge izraze prvič, in ji ne morejo biti umljivi. Oblika en, ena, eno je zastarela in je sedaj v navadi jeden, jedna, jedno. Glagol ubogati zahteva tožilnik, ne dejalnik. Ali res ni mogoče izdajati knjig brez tiskovnih napak? Treba je večje pazljivosti in skrbnosti, saj nihče ne dela zastoj. Za podobe je navadno tiskarsko črnilo preslabo; treba je boljšega črnila, da so podobe čistejše in krepkejše ter ugajajo očesu. Pri podobah Gorenjska ženitovanjska noša in Dolenjska noša bi kazalo povedati, da je bila taka noša nekđaj, kajti sedaj je ni več. To so majhni nedostatki, kateri se odpravijo prav lahko. Knjižico priporočamo najtopeje šolskim knjižnicam, starišem in mladinoľjubom. Mladini prijajo veliko bolj in več koristijo živo opisani vzgledi kakor knjige, v katerih je sicer veliko lepih in dobrih naukov, toda malo ali celo nič plemenitih in blagih dejanj.

Občeraźumljivo poučilo o koleri in o odredbah zoper njo. — Sestavljeno po naročilu c. kr. ministerstva za notranje stvari. V Ljubljani. Natisnila in založila Klein in Kovač. 1892. Str. 50.

Knjižica razpravlja splošno o koleri, zlasti pa kako je zabranjevati razširjevanje kolere in kako se je mora človek varovati. V njej so dobri nasveti in navodilo za cele občine, kakor tudi za posameznika. V »Dodatku« so naštetí pripomočki, ki so potrebni pri tej bolezni. Ker je kolera že pred durmi, treba je v vsaki družini te knjižice, da se vsaj nekoliko v okom pride z umnimi in vestnimi varstvenimi naredbami.

F. J.

Zgodbe sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol. S 47 podobami. Nemški spisal Dr. Friderik J. Knecht. Poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru. Tretji natis. Freiburg v Breisgaui. 1892. Založnik Herder. Založna cena vez. 26 kr., nevez. 20 kr. Ta knjiga je namenjena otrokom drugega oziroma tretjega razreda

ljudskih šol. Obsega 28 najvažnejših zgodbe stare zaveze in 39 zgodbe nove zaveze. Zgodbe so precej skrajšane in je povedano le to, kar je bistvenega. Konec vsake zgodbe je v vezani besedi rek ali resnica, v katerem se izraža jedro zgodbe. Jezik je jako domač. Sem in tja je še nekaj napak jezikovnih in tudi tis-

kovnih, ktere naj se popravijo v novi izdaji. Tisek berila in podob je lep in razločen. Zaradi majhne oblike je knjižica jako priročna. Želeti bi le bilo, da dobi ministerijelno odobrenje, ker se sicer ne sme rabiti kot učna knjiga.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Odlikovanje preč. kanonika in profesorja Jožefa Marna Dalje.) V imeni dijakov čestitata slavljenecu petošolec Staré in osmošolec Žun.

Na to ljubo čestitanje izpregovori slavljenec dijakom za slóvo besede, katere bodo izvrstno zanimale ne samo sedanje, marveč tudi nekdanje dijake:

»Dragi moji! Prvi svoj ogovor do gimnazijske mladine začel sem pred 35 leti po besedah božjega učenika: »Kdor hoče priti za menoj, naj zataji sam sebe, naj zadene svoj križ vsaki dan in naj hodi za menoj!« Trda, pretrda beseda, porečete, zlasti danes; o tej slovesnosti. Toda kar je, to je, jaz ne morem drugače; to je jedini pot do naše časne in večne sreče. In take sreče želim Van prav iz srca. Besede te nahajate v katekizmu, in po katekizmu, ne po drugih knjigah, bomo jedenkrat sojeni vsi, po katekizmu se bode odločila naša večna osoda.

Zato naj tudi gimnazijski učenec to, kar mu je po božji in človeški zapovedi prepovedano, opusti, ko bi se mu še tako mikavno in prijetno dozdevalo. Zato naj dijak svoje stanovske dolžnosti, katere je prevzel, stopivši v gimnazijo, redno in povsod natančno spolnuje, ko bi ga to tudi težko stalo, in prav to se v Vašem stanu pravi: samega sebe zatajevati, svoj križ vsaki dan nositi. In kako naj učenec to stori? »Hodi za menoj!« kliče božji učenik; torej po njegovem nauku, po njegovem vzgledu!« (Konec prih.)

Iz bohinske Srednje Vasi. Naša občina dobi poleg tukajšnje dvorazrednice tudi še na Koprivniku jedrorazrednico. Dne 13. vinotoka t. l. je radi o tej stvari potrebnih poizvedeb prišla tja iz Radovljice komisija, na čelu preblagorodni g. c. kr. okrajni glavar vitez Kaltenegger, g. c. kr. okrajni nadzornik prof. Fr. Levec in inženér Toman iz Kranja. Udeležili so se te komisije tudi zastopniki tukajšnje občine in krajnega šolskega sveta. Prostor za šolo se je odločil na pripravnem holmcu ob vasi, ki ima lepo, vsestransko ugodno solnčno ležo. Zemljišče za šolo in šolski vrt v površji blizu 1100 m² je ondotni šoli naklonjeni posestnik »Korošec« brezplačno šoli preustil.

Šola se bode zidala pritlična za kakih 60 otrok, ter se ima izvršiti že tekom 1893. leta. Težko kje se poizvedbe in obravnave za novo šolo, toli

mirno brez ugovora vrše kot tukaj. Ljudstvo je že leta in leta plačevalo šolske naklade, a otroci so rasli brez pouka. Na licu mesta zbrani Koprivničarji so se pa osobito še razveselili, ko jim je gospod okrajni glavar povedal, da bode troške za šolo vsled letos došlega ministerijalnega odloka trpela vsa občina.

Vse je šlo gladko in vrlo izpod rok, nagajal je samo dež in kljuoval osobito g. inženirju, da je komaj mogel potrebna dela izvršiti. Lilo je vse dopoldne neprenehoma. Še le popoldne pri odhodu so se razgrnili oblaki toliko, da so se mogli udje komisije raz znamenite Koprivniške višine radovati na čarobnem razgledu po divni bohinski dolini in jezeru.

Dne 12. vinotoka je bila jednaka komisija v Lešah, kjer dobi ondotna šola za silo leta 1894. za naslednico novo šolo jednorazrednico. Daj Bog, da bi tema dvema kmalu še mnogim drugim krajem zasvitel blagor novega šolskega zakona!

J. R.

Iz postojinskega okraja 20. vinotoka. Zopet moramo z veseljem in ponosom beležili dan, ki pričá o stanovski zavednosti, o solidarnosti naši.

Kakor se bomo sami med seboj čislali in spoštovali, tako nas bodo i drugi. Tega vodila se držel zbralo se nas je imenovanega dne 12 učiteljev v prijasnem Orehku, da poslavimo spomin pred šestimi leti umrlega kolege g. Andreja Križaja, kateremu je učiteljstvo s skromnimi prispevki in pomočjo pokojnikovega g. brata postavilo ta dan nagrobni spomenik.

Ob 9. uri je bila v domači cerkvi slovesna za-dušnica, katere se je udeležilo vse navzočno učiteljstvo. Potem je šel sprevod s šolsko mladino na čelu na pokopališče. Tu je spregovoril v slovo g. R. Doleneč in povedal o pokojnikovem življenji te-le podatke:

Andrej Križaj je bil rojen v Orehku l. 1862. v znani gostoljubni družini Križajevi, ki je dala Slovencem duhovnika-pisatelja r. Jerneja Križaja. Šolal se je na realki v Trstu in pozneje dovršil študije na pripravnici v Ljubljani. Služboval je le dve leti in sicer v Trnju in na Lozicah. Silna burja znana »Rebernica« mu je provzročila bolezen, katera je mlado življenje priklenila za 3½ leta na posteljo. Dne 20. vinotoka l. 1886. rešila ga je smrt vseh bolečin. Pre-

selil se je v boljšo bodočnost, kjer ni trpljenja in truda, jokú.

Pokojnik je bil blag, miren značaj. Iskreno je ljubil svojo mater, bratom in sestram je bil pravi zvesti brat, čislán med kolegi.

Marsikatero oko je orosila solza srčnega sočutja, ko je govornik končavši vskliknil: »Torej spavaj mirno dragi Andrej! Tu ob tvojem grobu stoječi kolege bomo delovali po svoji moči za uredničenje istih uzorov, katere bi bil ti gojil, ko bi ti bil Vsemogočni podaljšal življenje.

Sveti ti večna luč! Saj »križ nam sveti govori, da zopet vidimo se nad zvezdami.« Z Bogom!»

»Z Bogom!« odgovorili smo zbrani in zapeli nagrobnico: »Nad zvezdami.« Šolska mladina je položila na grob dva sveža venca. Še jedenkrat smo se na tihem poslovili od pokojnika in odšli s pokopališča.

Spomenik je lepo delo klesarja Moravea iz Slavine, štirioglasta piramida visoka kot srednje velik človek.

Znana gostoljubna gospa Nolli je povabila vse učiteljstvo na predjužnik v svojo hišo, kjer smo o dobri postrežbi baje neizerpljivega hrama imenovane gospe in v prijateljski družbi prebili do poludne.

Skupni obed je preskrbel pokojnikov brat g. Ant. Križaj, sedaj načelnik krajnemu šolskemu svetu v Orehku. Reči moramo, da tolike gostoljubnosti ni pričakoval nikdo. Seveda je bilo med izborno postrežbo tudi mnogo napitnic. Vsi združeni v bratovski

ljubezni, skupno sloveč spomin pokojnega kolege, komu ne bi nevidni Demosten pokladal zahvalnih in navduševalnih besed na jezik?

Napivalo se je spominu blagega pokojnika (g. Horvat), č. Križajevi družini (g. Dolencec), rajncega še živeči materi (g. Dolencec), zbirateljem in darovalcem za spomenik (g. Rustja).

Izborni kvartet (Punčuh-Horvat-Piščanec-Verbič) nas je zabaval z ubranim petjem. Le prerano se je bližala ura ločitve.

Opomniti treba tudi da se je tu sprožila misel naj slavno učiteljsko društvo doda za spomenik ono, kar še manjka do polne vsote (1980 gld. je bilo nabranega — spomenik stoji 27 gld.) in vzame spomenik v svojo last, da uklesati nanj svoje ime in ga izroči pokojnikovi družini v oskrbovanje.

Misel se je vsestranki odobravalá, in upamo, da ji tudi odbor učiteljskega društva ne bode nasproten.

Šele bližajoči se mrak nas je razkropil na vse strani. Pred razhodom odposlal se je pismen pozdrav gg. kolegam zbranim tisti dan v Škofji Loki. Čudno se nam je zdelo le to, da ni bila v Orehku zastopana postojinska šola. Res, da vreme ni bilo preugodno, a sonce tudi drugim ni sijalo.

Vsakemu udeležencu ostane ta dan trajno v spominu, in učiteljstvo našega okraja sme ga zapisati med one, ko delamo res za ugled svojega stanu.

—o—

Društveni vestnik.

Iz novomeškega okraja. Dné 13. vinotoka je zborovalo naše učit. društvo v prostorih dekliske šole v Novem Mestu po sledečem vsporodu: 1. Nagovor g. predsednika. 2. „Mens sana in corpore sano“ z ozirom na šolstvo. Poroča gđc. A. pl. Rauscher. 3. Slučajnosti. 4. Pevska vaja.

Začetek zborovanja je bil ob 10. uri. Udeležencev je bilo 21 in sicer 16 gg. učiteljev in 5 ggdč. nčiteljic; število, katero smemo za tukajšnje razmere res veliko imenovati. — Vender smo pogręšali nekaterih gg. kolegov, kateri bi se pač morali malo bolj udeleževati teh zborovanj. Mar ne potrebujemo vsi daljne izobražbe? — Ni le v slogi moč? Vidi se, da premalo čislamo za vse učiteljstvo tolikanj potrebni rek »Viribus unitis«. Ker sem že nekoliko krenil na stran, naj mi bo dovoljeno omeniti, da gre vsa hvala predsedniku g. Fr. Konciliju, da naše mlado društvo vedno bolj raste in cvete in da imamo praviloma toliko koristna zborovanja. Ako bi stali tako, kakor v začetku, gotovo bi vse zaspalo. Zatorej vzdramite se gg. tovariši vsi in podpirajte naše tolikanj potrebno društvo gmotno in duševno, ker le s tem bode predsednik in odbor nekoliko poplačan za trud in delo,

katerega ima in le na ta način nam bode kaj doseči. — K reči!

G. predsednik otvori skupščino pozdravljajoč navzočne, ter izrazi željo naj bi se volil zapisnikar. Po nasvetu g. Kalingerja se voli g. Matko iz Toplic. V daljnem govoru nas g. prvomestnik spominja 25letnice državnega temeljnega zakona, po katerem se je tudi v šolstvu mnogo predruęačilo in sicer zboljšalo. Opisuje nam nekoliko šolstvo prej in sedaj, primerja je in kaže veliko razliko ter viden napredek med sedanjó in prejšnjó šolo. Dandanes zavzema učiteljstvo častno socijalno mesto, vender je materijalna podpora za sedanje razmere premajhna. Treba nam bode še trkati, da se stanu in trudu primerno vredi. Na duševno izobražbo gleda dandanes skoraj vsak učitelj in radi tega se nas je tudi mnogo zbralo, kar je le v čast nam samim. Z željo, naj bi tudi denašnje zborovanje mnogo koristilo, konča g. predsednik.

Po teh besedah nam gđc. Rauscher prečita jako dobro sestavljen elaborat, katerega je učiteljstvo z zanimanjem poslušalo. Za njen trud zahvali jo g. prvomestnik v imeni zbranih na zanimivem predavanji. Na to prosi slednji naj bi se jeden gg. kolegov

sam oglasil, ki bi hotel pri prihodnjem zborovanju o jedni ali drugi reči poročati.

Poročilo prevzame g. Jazbec.

Pri slučajnostih nasvetuje učitelj Zavrl, ako spada to v tuk. področje, naj bi odbor našega uč. društva v imeni šolskih vodstev tega okraja prosil sl. c. kr. okr. šol. svet, naj bi isti blagoizvolil dovoliti, da se v »kazalih zamud«, — v katerih se imajo tudi učenci z opravičenimi poldnevi naznaniti, ki pa se kaznovati ne smejo, — naznani le število učencev z opravičenimi poldnevi in skupno število zamujenih opravičenih poldni, (to seveda vsakega pol meseca). Ker bi na ta način imena odpadla, naj se pri vsakem prihodnjem naznanjenju, ako pridejo ravno isti učenci med zamujence neopravičenih poldni, dostavi v rubriko: »Že poprej — naznanjen beseda »opravičeno«, kar bi pomenilo, da so bili med opravičenimi učenci naznanjeni. Ako bi imel pa učenec opravičene in neopravičene zamude istega polneseca, pa se to popolnoma zapiše.

G. Kalinger pa meni naj odbor prosi, da se pisarjenje opravičenih učencev popolnoma opusti. Ker je to večini vseh predloga prejšnji poročevalec, kateri se boji, da slednji predlog ne bode povoljno rešen, ker je protipostaven, naj bi se oba predloga združila in sicer tako, da bi bil Kalingerjev predlog prvi, ki naj se združi s prejšnjim z besedami »ako pa slavnosti tega ne more privoliti, se pa prosi, da vsaj blagoizvoli . . . itd.«

Ta predlog je bil sprejet.

Drugi predlog je bil g. Franketa, naj odbor prosi v imeni tuk. vodstev, da se pouk dne 25. vinot. (to je v torek) preloži na prvi četrtak, zaradi premiranja goveje živine, katero bo v torek v Novem Mestu (ob jednom tudi veliko srečkanje in somenj). Ker je pa prvo velikega pomena za kmetijstvo, in ker je živinoreja najpotrebnejša panoga v povzdigo kmetijstva, je pač dobro, da se mnogo kmetovalcev udeleži te razstave, kar je pa mogoče, ako ostane vsaj jeden varuh (največkrat šolarček) doma.

Še jeden predlog stavi učitelj Zavrl, ki naj je le pojasnilo in ob jednom prošnja. V mnogih krajih dobi krajni šolski svet denar za šolske potrebe še-le koncem leta, ko je že treba račun predložiti. Ako pa ni denarja pravočasno, ostane šola nepobeljena, potrebni popravki se opuste. itd., kar je le šoli in poduku na škodo. Kdo bo zalagal? Zatorej naj bi sl. c. kr. okrajni šol. svet blagovolil vplivati na merodajnih mestih, da se bode denar za šolske potrebe dobil vsaj v prvej polovici navadnega leta.

Oba predloga sta bila sprejeta.

Četrta točka dnevnega reda nam je pa dala mnogo opravila, ker smo se pogovarjali tudi o Komenskega slavnosti. Vem, da bi Vas naše debatiranje o tem ne zanimalo, zatorej omenim le to, da smo to slavnost predstavili na sredo po bošiči in ne v Toplicah, (ker ne bo takrat tujcev) temveč v Rudolfovem. Odbor

učit. društva bo imel glavno skrb. Odbrali smo sicer pesmi in vže postavili vspored, vendar bo še dela dosti. Le brez strahu, ter krepko in vstrajno naprej! — Več o tem o priliki.

Tako smo srečno rešili vse točke. G. Koncilija nas na to zahvali za našo pazljivost in trud, spominja se našega predobrotljivega vladarja Frančiška Jožefa I., kateremu zakliče z učiteljstvom 3kratni »živio!« Po zborovanju smo imeli vkupni obed pri g. J. Zorcu v Kandiji.

—v—

Komen, 16. vinotoka. (Učiteljsko zborovanje.) Dne 6. vinotoka t. l. je imelo učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj o Komnu svoje zborovanje. Navzočnih je bilo 33 učiteljev in 5 učiteljic in med nami bil je tudi naš c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Dav. Sinkovič.

Ob 8 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj začele so v sobani I. razreda tukajšnje štirirazrednice »pevske vaje« pod vodstvom pevovodje g. Al. Luznika, učitelja škrbinskega. —

Potem pozdravi predsednik gospod M. Kante, nadučitelj sežanski, navzočne in g. nadzornika, kojemu pozdravu učiteljstvo z živio klicem pritrjuje.

Prednašal je na to g. Kante o »prirodopisu po življenskem združju«. — Debate o tem predmetu so se udeležili gg. Leban, Kosovel, Luznik in poročevalec. O točki: »Ljubav do poklica« poročal je g. Iv. Bano, učitelj v Divači, kaj zanimivo in humoristično, kar je njemu lastno in skoraj bi rekel — prirojeno. — Žel je splošno pohvalo. Omeniti moram, da g. Bano ni čital svojega referata, ampak predaval je »na pamet«. —

G. Luznik je potem tudi »iz glave« govoril o točki: »Učitelj zunaj šole«. — Koncem svojega referata stavljal je sledeče teze:

1. Učitelj bodi popularen. 2. Učitelj skrbi, da ljudstvo dobi dobro berilo v roke. 3. Učitelj delaj na to, da se osnuje v vsaki vasi, kjer je šola, bralno društvo. 4. Učitelj deluj, da se osnuje v vsaki vasi pevski zbor. 5. V vsaki vasi se osnuj odbor, ki bi to — nadziral. — Prva in druga točka sta se sprejeli, a proti zadnjem trem točkam so govorili gg. Leban, Benigar, Bano in drugi ter so se odklonile, poudarjajoč, da, kjer je možno, naj se izvede tudi tretja in četrta točka. — Prilicno je g. Leban prosil navzočnega g. c. kr. nadzornika naj stavi svoj vpliv v to, da se bode učiteljska biblioteka v Komnu, ki je filijala sežanski, bolj dobro preskrbovala z knjigami. —

Končno je poročal g. A. Fakin, učitelj v Repentabru, »o učiteljski knjižnici«. Jedro tega referata je bilo, da bi učitelji in učiteljice, službujoče že nad 20 let, ne plačevali več nadalje znanega $\frac{1}{2}$ ‰ na leto v okrajno blagajnico, ampak naj bi vživali dobroto okrajne učiteljske biblioteke — brezplačno. — Ker so se slišali pro in contra glasovi, prepustila se je rešitev te točke društvenemu odboru. Potem je »odbor za opis okraja Sežanskega« razdelil med posamezne učitelje in učiteljice 15 pisanih vprašanj,

katere naj se rešijo, da bode mogoče izvršiti to delo. Vsak učitelj ali učiteljica naj odgovori glede občine, v koji učiteljuje, na sledeče točke: 1. Kako se imenuje pol. občina; kje je nje sedež; kolika je nje površina v *ha*? 2. Proti kateri strani neba leži od Sežane, sedeža politične gosposke; koliko *km* je od todi oddaljena? 3. Njene meje? 4. Njeno gorovje? 5. Njeno vodovje. 6. Podnebje. 7. Živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo. 8. Število prebivalcev, njih narodnost in svojstva. 9. Število hiš. 10. Uprava: Župan, starašine, sedež županstva. 11. Imena posameznih vasij. 12. Kultura v gmotnem obziru. 13. Gmotno stanje v obč. 14. Duševna kultura (v cerkvenem oziru in šolstvo). 15. Zgodovina — stari, srednji in novi vek; imenitni možje; zgodovinske posebnosti. —

Ker je bil s tem vspred okoli 1. ure popoldne

dokončan, sklene g. predsednik sejo, zahvaljevaje se za požrtvovalni trud, želeč društvu dobrih uspehov. Potem pa se spominja Nj. Veličanstva presvitlega cesarja našega, kojemu se učiteljstvo z živioklici odzove.

Koncem naj še omenim, da nas je pri zborovanju počastil sè svojo navzočnostjo preč. g. dekan komenski A. Harmel.

S tem se je končalo zborovanje in sešli smo se h skupnemu obedu v gostilni g. podžupana A. Štrekelja, kjer je bilo živahno in veselo. Počastili so nas tudi vsi trije komenski duhovniki, namreč preč. g. dekan Harmel in gospoda kapelana Bratina in Rejec. Vršile so se razne napitnice. Prijetno petje in govori so se vrstili tako, da nam je čas le prehitro minul. Ločili smo se ter razšli na duhu in telu okrepani na vse strani.

A. Leban.

Vestnik.

Najviše odlikovanje. Sekcijski načelnik v naučnem ministerstvu tajni svetnik dr. Anton grof Euseuberg je dobil povodom umirovljenja veliki križ Francišek-Jozefovega reda.

Imenovanja. Ministerijalni svetnik dr. Benno vitez David je imenovan sekcijskim načelnikom v naučnem ministerstvu. Ministerijalni svetnik V. grof Baillet de Latour v naučnem ministerstvu je dobil naslov in značaj sekcijskega načelnika.

Osobne vesti. G. Ivan Okorn, učitelj v Predvoru, imenovan je nadučiteljem na isti šoli. G. Ivan Šemrl, izprašan učiteljski kandidat, imenovan je začasnim učiteljem na četrtem učnem mestu v Dolnjem Logatci (g. Ivan Šega je ostal na svojem prejšnjem mestu v Dobovi). — Pri nadomestilni volitvi zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet kamniški je bil izvoljen g. Tomaž Petrovec, učitelj v Čemšeniku in v c. kr. okrajni šolski svet v Krškem g. Leopold Abram, nadučitelj v Kostanjevici.

G. Jozef Marn častni kanonik in profesor v p., naš sotrudnik, obolel je v zadnjem času tako, da more le malo vstati. Dal Bog, da se mu na bolje obrne!

Ženski licej in ženska strokovna šola v Zagrebu. Ta dva nova zavoda sta bila otvorena s početkom tega šolskega leta. S tem je v Zagrebu srečno rešeno toli živahno razpravljano vprašanje o vzgoji ženskega naraščaja. Z ovima dvema zavodoma nadomeščena je dosedanja mestna višja dekliska šola in mestna dekliska obrtna šola. Z licejem je otvorena prava šola za višje izobrazevanje deklet, ker ima nad ljudsko šolo kakor gimnazij 8 razredov ter se v bitnosti naslanja na gimnazij, a zopet je urejen tako, da se učenke pripravljajo na njem na lahek in praktičen način za pedagogijsko in trgovsko stroko ter za višji nauk vseučilišča.

Obisk tega liceja je dosedaj omejen in sicer s tem, da se mora plačati mesečna ukovina 5 gl. ter da sme v spodnjih 4 razredih učenka popraviti samo jeden nepovoljen red, katerega je dobila koncem šolskega leta. Ako ga pa ne popravi, ne sme razreda ponavljati. Na višjih 4 razredih se ne sme nepovoljen red niti popravljati niti razred ponavljati.

Licej torej ni namenjen širšim krogom. Tudi je niveau izobraženosti, koji se v njem poučuje, zdatno

višji od onega v višji dekliski šoli. Za tako izobrazo je treba večjih žrtev, a te so roditelji tudi do sedaj običajno nosili, ako so pošiljali svoje hčerke v javne ali privatne zavode, kjer so se učile tujih jezikov in glasbe.

Kakor je ženski licej odrejen samo ožjim krogom, tako je zopet strokovna šola određena za širše kroge. Tu si zamorejo dekleta dobiti znanja in ročnosti v trgovski in obrtni stroki v taki meri, da morejo vstopiti in trgovino in razno obrt.

Upravo ženskega liceja poverila je vis. deželna vlada umirovljenemu ravnatelju gimnazije gospičke g. Martinu Senekoviču, a upravo strokovne šole ravnateljici dekliske in obrtne šole v Osijeku gospici Klotildi Cvetesicevi. Oba zavoda sta za sedaj v poslopji kr. deželne obrtne šole na vseučiliškem trgu. Napreduje in cvete naj prvi in drugi zavod!

Po „Napredku“.

Šolstvo v Bulgarski. Bulgarski knez si je dal priobčiti statistiko bolgarskega šolstva za šolsko leto 1890/91. Po tej statistiki je obstalo v kneževini bulgarski omenjena leta 4193 šol (l. 1888/89 je bilo 3844 šol). Med temi je 2747 bulgarskih, 1227 turških, 46 grških, 39 izraelskih, 11 katoliških, 11 protestantovskih, 11 armenskih in 1 rumunska šola. Te šole je obiskovalo 269.385 učencev (8.5% stanovalecv) in to 196.726 dečkov in 72.659 deklie. (L. 1888/9. je bilo samo 179.183 učencev t. j. 5.1% stanovaltva).

Šolstvo v Bosni in Hercogovini. Kakor javlja »Bosnische Post« je bilo v letu 1882. v teh deželah 42 šol z 3344 učenci, a l. 1892. 137 šol z 11.273 učenci. K temu je še 87 konfesijonalnih šol s 6100 učenci in 4 privatne šole z 187 učenci. Ravzen tega so bili še sledeći zavodi: veliki gimnazij z 251 učenci, 9 trgovskih šol s 429 učenci. 1 tehnična šola s 56 učenci.

Povprek se poučuje v jednom letu v Avstro-Ogerskem in na Nemškem 225 dnij, na Francoskem 220 dni. v Italiji 200 dni, na Švedskem 180, v Finlandiji 150, v Severo-zjedinjjenih državah 134 dni.

Pokončna pisava zelo napreduje. Oblatno je vpeljana z letošnjim šolskim letom v vse prve razrede na Hrvaškem. Tudi na Češkem so jo vpeljali letos v vse I. razrede, vendar tam še ni nič definitivnega zaukazanega. Štajerska in spodnje-avstrijska konfe-

rencija sta se izrekli sicer zoper definitivno vpeljavo, vendar sta prosili deželni šolski svet, da jo dovoli tam, kjer se učitelji za njo zanimajo. Tudi naj se delajo na učiteljskih poskušnje ž njo. Enako je deželni šolski svet moravski odločil, da še ni čas obvezno vpeljati pokončno pisavo. Ker so pa higijenične in šolsko-praktične prednosti pokončne pisavo tako »schwerwiegend«, delati se morajo poskušnje s pokončno pisavo »auf breiter Basis«.

Obvezna vpeljava pokončne pisave dovoljuje se za I. razrede istih okrajev, kateri so se izrekli za obvezno vpeljavo. Tudi v drugih deželah in državah pokončna pisava vrlo dobro napreduje. — y.

Zahvala. Podporno društvo »Narodna šola« je izvolilo za mali znesek ubogim otrokom tukajšnje šole mnogovrstnega šolskega blaga poslati, za kar se iskreno zahvaljuje *Ivan Rodič*, š. voditelj.

V Št. Juriji pod Kumom dne 20. vinotoka 1892.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 752

o. š. sv. Na jednorazrednicah v Zalogu in v Blagovici je služba učitelja-voditelja v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem stalno ali začasno polniti.

Dotične prošnje so predpisanim potem do dne 28. listopada t. l. semkaj vložiti.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku
dne 11. listopada 1892.

Št. 1147

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli na Suhoriji je takoj stalno ali začasno oddati služba učitelja-voditelja za letno plačo 450 gld., doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 24. listopada 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni
dne 10. listopada 1892.

Št. 1066

o. š. sv. Na jednorazrednici v Spodnji Topli Rebrji je popolniti služba učitelja-voditelja z dohodki IV. razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 25. listopada 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu
dne 3. listopada 1892.

Št. 1425

o. š. sv. Na štirirazrednici v Kočevji je stalno ali začasno popolniti četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in 50 gld. stanarine. Služba se odda tudi ženski učni moči.

Pravilno opremljene prošnje naj se v teku 14 dnuj semkaj vročijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dne 5. listopada 1892.

Št. 721

o. š. sv. Na ženski dvorazrednici v Kastvu s s hrvatskim učnim jezikom je popolniti stalno ali začasno mesto podučiteljice.

S to službo združeni dohodki in užitki so razvidni iz deželnega zakona za Istro z dne 3. listopada 1874 dež. zak. št. 30. oziroma s 14. grudna 1888, dež. zak. št. 1 ex 1889.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem tekom štirih tednov sem predložijo.

C. kr. okrajni šolski svet Volosko
dne 8. listopada 1892.

Listnica upravnštva.

Leto gre h konci, a če pogledamo v knjige, najdemo še mnogo mnogo zaostankov.

Pri takem stanju nam ni mogoče tiskarskih stroškov poravnati. Nujno torej prosimo dotičnike, da poravnajo svoj dolg.

Šolske knjige in šolske potrebščine

v največji zalogi, pri večjih naročilih in gotovem plačilu proti rabatu, potem **razna učila** kakor globije, telurije, stenske table za nazorni nauk, kakor tudi zemljevide, fizikalne priprave i. dr., imenoma **Tomšič-Nazorni nauk**, I. in II. del po 3 gld. 50 kr., pripravne knjige za šolske knjižnice v mnogem številu najuljudneje priporoča

J. Giontini, Ljubljana.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta. Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.